

Musical "Ignacy Lukasiewicz - Our Compatriot and Patron"

Henryka Czyż and Wojciech Rdzanek

EasyChair preprints are intended for rapid dissemination of research results and are integrated with the rest of EasyChair.

February 20, 2023

Musical "Ignacy Łukasiewicz - our Compatriot and Patron"

Musical "Ignacy Łukasiewicz - nasz Rodak i Patron"

Henryka Czyż¹, Wojciech Rdzanek²

¹ Wyższa Szkoła Informatyki I Zarządzania, Rzeszów, ul. Sucharskiego 2

² Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów, Aleja Tadeusza Rejtana 16C

Autor do korespondencji: Henryka Czyż, email: hczyz@wsiz.edu.pl

Abstract Ignacy Łukasiewicz belongs to an honorable group of Poles whose work and activity had a great influence on the development of our country, Europe and the whole world. The year 2022 was established in Poland as the year of Ignacy Łukasiewicz in recognition of his merits for the development of Poland's industry and economy, as well as his charitable and social activities. Many events have been prepared in our country to commemorate the activities of this great Pole, including the opening of the Łukasiewicz Science Center in Jasionka near Rzeszów. The students of the city of Rzeszów, as part of the celebration of the "Year of Ignacy Łukasiewicz", prepared a musical about this great chemist and inventor based on the script and directed by Tadeusz Urban - a student of the University of Rzeszów at the Faculty of Music Education. Students of the University of Rzeszów and the Rzeszów University of Technology recalled the life and activities of this outstanding pharmacist and philanthropist through music, song and dance. The musical emphasizes the important role of Ignacy Łukasiewicz in the history of the most important inventions in the history of mankind. In the musical, the students conveyed the message that Ignacy Łukasiewicz was a man ahead of his time, and we must not forget about such heroes.

Abstrakt Ignacy Łukasiewicz należy do zaszczytnego grona Polaków, których praca i działalność wywarła wielki wpływ na rozwój naszego kraju, Europy i całego świata. Rok 2022 ustanowiono rokiem Ignacego Łukasiewicza w uznaniu jego zasług dla rozwoju przemysłu i gospodarki Polski oraz za jego działalność charytatywną i społeczną. W kraju przygotowano wiele wydarzeń upamiętniających działalność tego wielkiego Polaka, w tym otwarcie w Jasionce koło Rzeszowa Podkarpackiego Centrum Nauki Łukasiewicza. Młodzież akademicka miasta Rzeszowa, w ramach obchodów „Roku Ignacego Łukasiewicza” przygotowała musical o tym wielkim chemiku i wynalazcy na podstawie scenariusza i w reżyserii Tadeusza Urbana – studenta Uniwersytetu Rzeszowskiego na Wydziale Edukacji Muzycznej. Studenci Uniwersytetu Rzeszowskiego i Politechniki Rzeszowskiej poprzez muzykę, śpiew i taniec przypomnieli życie i działalność tego wybitnego farmaceuty i filantropa. W musicalu podkreślono ważną rolę Ignacego Łukasiewicza w historii najważniejszych wynalazków w dziejach ludzkości. Studenci w musicalu zawarli przesłanie, że Ignacy Łukasiewicz był człowiekiem wyprzedzającym swoją epokę, a o takich bohaterach, zapomnieć nam nie wolno.

Słowa kluczowe : musical, Rok Ignacego Łukasiewicza, wynalazek, lampa naftowa, filantrop

Keywords: musical, the Year of Ignacy Łukasiewicz, invention, kerosene lamp, philanthropist

1. Wstęp

Rok 2022 ustanowiono rokiem Ignacego Łukasiewicza w uznaniu jego zasług dla rozwoju przemysłu w Polsce i na całym świecie oraz za jego działalność mającą na celu niesienie pomocy potrzebującym, w sposób bezinteresowny, dobroczynny, filantropijny. W polskiej i zagranicznej literaturze nie ma jeszcze pełnej naukowej monografii poświęconej Ignacemu Łukasiewiczowi. Do dzisiaj zachowało się mało dokumentów, pozostawionych przez samego Łukasiewicza. Te opracowania, które istnieją podają często fakty, które nie zostały zweryfikowane a dotyczą Jego życia i pracy, albo też przedstawiają postać jednostronnie.

Opierają się one na relacjach jego potomków, krewnych¹ i znajomych², osób³, które pamiętały Łukasiewicza. W istniejących opracowaniach przewija się wątek udział Ignacego Łukasiewicza w ruchu narodowowyzwoleńczym i patriotycznym.

W czasopismach naukowych i opracowaniach związanych z historią polskiego przemysłu naftowego autorzy [1] podkreślają zasługi Ignacego Łukasiewicza jako twórcy przemysłu naftowego w Polsce. Zapoczątkowało to wielką rewolucję przemysłową w Polsce i na świecie.[2] Wśród dokonań Łukasiewicza szczególne znaczenie ma utworzenie kilku ziem polskich kopalni ropy naftowej w Bóbrce w powiecie krośnieńskim oraz uruchomienie kilku rafinerii. Łukasiewicz to także wielki społecznik, inicjator budowania dróg, mostów, szpitali, szkół.

W Bóbrce koło Krosna znajduje się Muzeum im. I. Łukasiewicza, w którym można poznać historię przemysłu naftowego od czasów pionierskich Łukasiewicza aż po współczesność. [3] W jesieni tego roku odbędzie się otwarcie Podkarpackiego Centrum Nauki Łukasiewicz. Celem tego Centrum jest upamiętnienie wielkiego Polaka oraz zainteresowanie młodzieży naukami przyrodniczymi i technicznymi, zachęcanie do eksperymentowania i odkrywania naukowych ciekawostek.

2. Musical o Ignacym Łukasiewiczu

2.1. Dlaczego Musical

Fot.1. Plakat Musicalu. Źródło własne

Musical jest to pewna forma teatralna, która łączy muzykę, piosenki, dialogi i taniec [6]. Emocje takie jak patos, miłość, wzruszenie są wyrażane w musicalu poprzez słowa, muzykę, ruch tworząc jedną, spójną całość. Mówi się, że w musicalu funkcjonuje zasada: „gdy emocje stają się zbyt silne, by je wypowiedzieć, zaśpiewaj; kiedy są zbyt silne, by je wyśpiewać, zatańcz.” Postać Ignacego Łukasiewicza postrzegana jest przede wszystkim jako wynalazcy lampy naftowej ale w musicalu młodzież akademicka zaprezentowała wiele ważnych wydarzeń z życia i pracy tego wielkiego uczonego. Podkreślono też ważną rolę Łukasiewicza w historii wynalazków w dziejach ludzkości. Studenci Chóru Akademickiego PRz oraz UR przygotowali musical o tym wielkim chemiku i wynalazcy na podstawie scenariusza i w reżyserii Tadeusza Urbana – studenta UR na Wydziale Edukacji Muzycznej.

2.2. Musical „Ignacy Łukasiewicz nasz rodak i patron” rozpoczyna się od recytacji wiersza Jana Zycha, pod tytułem „Kiedy przyjeżdżam”, którego fragment zacytowano [12] :

Fot.2. Tadeusz Urban recytuje wiersz „Kiedy przyjeżdżam”

¹ Przewodnicząca ORz PTA Pani dr hab. L. Leniowska prof. UR jest spokrewniona z I. Łukasiewiczem.

² Prof. dr hab. inż. Adam Brański, pochodzi z Krosna członek ORz PTA. Jest absolwentem słynnej krośnieńskiej Naftówki czyli Zespołu Szkół Naftowo-Gazowniczych im. I. Łukasiewicza w Krośnie.

³ Jan Zych poeta polski, poliglota, pochodził z Korczyny koło Krosna, znawca i tłumacz poezji.

„Kiedy przyjeżdżam do Krosna Łukasiewiczowi się kłaniam.
 W rozwianym fartuchu, wykuty z brązu.
 Pogodny i zamyślony jednak w grudniu i w maju.
 Brodę i wąsy pokryła patyna,
 a na lampie naftowej, którą w dłoni trzyma,
 wróble ćwierkają.
 Od jego imienia pierwszy mój wiersz się zaczyna.
 On mnie wywiódł z czarnych wieczorów i w jasne księgi wprowadził -
 mądry zamyślony aptekarz. ”

2.3. Dzieciństwo i lata młodości

Ignacy Łukasiewicz przyszedł na świat na ziemi rzeszowskiej, w małej galicyjskiej miejscowości Zaduszniki w obwodzie tarnowskim 8 marca 1822 roku. Atmosfera domu rodzinnego była serdeczna [2,5,9]. Łukasiewiczowie wychowywali swe dzieci w duchu patriotycznym. Od roku 1830 rodzina Łukasiewiczów zamieszkała w Rzeszowie. Naukę z zakresu szkoły powszechnej Ignacy Łukasiewicz pobierał w domu, a w 1832 roku został przyjęty do Gimnazjum Ojców Pijarów w Rzeszowie. Językiem wykładowym w gimnazjum był język niemiecki lub łacina. Obowiązkowymi przedmiotami była religia, języki niemiecki, łaciński i grecki, historia, geografia i arytmetyka. Wiadomości z historii i literatury polskiej młodzież zdobywała tylko w tajemnicy przez samokształcenie się. Ignacy po ukończeniu nauki w rzeszowskim gimnazjum podjął od 1836 roku praktykę aptekarską w Łańcucie. Po zdaniu egzaminu przed Gremium Aptekarskim Obwodowym w Rzeszowie powrócił do pracy w aptece łańcuckiej już jako asystent. Po kilku latach wrócił do pracy w aptece w Rzeszowie. bardzo podobał się Rzeszów młodemu Ignacemu, podobnie jak młodzieży akademickiej, o czym świadczą słowa Hymnu dla Rzeszowa [12]:

Piękne nasze miasto budzi nas co dzień
 Centrum innowacji i rozwoju jest.
 Ref. Rzeszów to nasze miejsce jest
 Co dzień radośniejszym miastem staje się.
 Ratusz, rynek, zamek dumnie wznoszą się
 Pamięć naszych przodków wciąż z ich murów tchnie.
 Ref. Rzeszów to nasze miejsce jest
 Co dzień radośniejszym miastem staje się.
 Nad Wisłokiem leży nasz szacowny gród
 Ludzie w nim otwarci szczęście znajdziesz tu.

Praca w Rzeszowie dała mu to możliwości pogłębienia wiedzy fachowej. Młody Ignacy w życiu osobistym był małomówny, skryty i bardzo pracowity. Wśród rówieśników uważany był za kolegę sympatycznego i życzliwego. Lubił też dużo czytać. Od 1850 roku i rozpoczął studia na wydziale filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, przy którym było dwuletnie studium farmaceutyczne. Pierwszy rok studiów Łukasiewicz zaliczył uzyskując oceny bardzo dobre. Kolega uniwersytecki napisał: „...poznaliśmy go jako jednego z najzdolniejszych i najpilniejszych uczniów i najlepszego kolegę. Pracował on usilnie, a mniej zdolnym kolegom ułatwiał naukę bezinteresownymi wykładami.” [1] Na ostatni rok studiów przeniósł się do Wiednia i 30 lipca 1852 roku zdał egzamin dla magistrów farmacji z ogólną oceną bardzo dobrą. Zakończyło to w jego życiu pewien etap, w którym zaspokoił aspiracje zawodowe. W musicalu symbolem radości lat młodości Ignacego był taniec mistrzowskiej pary tanecznej z UR [12].

2.4. Spółka: Mikolasch, Zeh, Łukasiewicz. Pierwsza lampa naftowa

We Lwowie Łukasiewicz pracował w aptece Mikolascha. W tamtych czasach apteki były instytucjami wyposażonymi w laboratoria i aparaturę chemiczną. Od pracowników wymagano wiedzy chemicznej. Do apteki w jesieni 1852 roku zgłosili się kupcy z zainteresowani destylowaną już ropą. Na polecenie właściciela Łukasiewicz i Jan Zeh rozpoczęli badania i prace doświadczalne nad ropą naftową. Po wielu dniach pracy uzyskali destylat jasnożółty, o słabym zapachu, który nie zawierał związków żywicznych występujących w surowej ropie. Stwierdzili, że destylat jest taki sam jak drogi produkt, który był sprowadzany z zagranicy. Na wystawie apteki wyeksponowano buteleczki z informacją, że uzyskany olej skalny jest własnego wyrobu i może konkurować z bardzo drogim specyfikiem medycznym sprowadzanym

z Włoch *Oleum Petrae album*. Spodziewając się dużego zainteresowania tym produktem, założono spółkę: Mikolasch, Zeh, Łukasiewicz. Mimo reklamowania tego produktu aptekom, nie nadeszło wiele zamówień. Zniechęcony niepowodzeniem Mikolasch wycofał się ze spółki. Łukasiewicz chciał wykorzystać swój wynalazek dla dobra ludzi. Przy pomocy Zeha kontynuował destylowanie ropy do celów oświetleniowych. Pod koniec 1852 roku udało im się, jako pierwszym na świecie wydzielić z ropy naftę. Stosując frakcjonowaną destylację, uzyskali preparat pozbawiony lekkich frakcji jak benzyna oraz oddzielili go w aparaturze od pozostałych ciężkich węglowodorów (asfalty, oleje techniczne).

Fot. 3. Scena z Musicalu. Ignacy Łukasiewicz (z prawej) z Janem Zehem (po lewej) w laboratorium

W rok później już sam Łukasiewicz skonstruował pierwszą prototypową cylindryczną lampę naftową. Pomagał mu jedynie lwowski blacharz. Lampa po raz pierwszy zabłysnęła w aptece Mikolascha w marcu 1853 roku. W lwowskim szpitalu przy świetle lamp naftowych chirurg wykonał operację pacjenta, ratując mu tym życie, w nocy 31 lipca 1853 roku. Dzień ten uznano za początek światowego przemysłu naftowego. Szpital lwowski zakupił od spółki 500 kg nafty, czyli dokonał pierwszej transakcji naftowej na świecie. W 1854 roku zabłysła w Gorlicach pierwsza na świecie uliczna lampa naftowa [1,2,4, 6]. Od 1974 roku patronem Politechniki Rzeszowskiej jest Ignacy Łukasiewicz, o czym mówią słowa Hymnu PRz pod tytułem „Leć do gwiazd” (fragment) [12]:

W naszych murach pełnych talentów, gdzie Łukasiewicza przyświeca nam blask,
spełniamy swoje najszczęśliwsze marzenia, by się rozwijać i iść z dumą w świat.
Politechnika Rzeszowska otwarte szeroko przyszłości wrota
wiedzieć, umieć i chcieć – edukacja cenniejsza od złota.

3. Spółka Łukasiewicz-Trzeciecki. Kopalnia w Bóbrce

3.1. Rok 1854 można uznać za przełomowy w życiu Łukasiewicza. Założył on wtedy z Tytusem Trzecieckim spółkę i uruchomili razem kopalnię ropy w Bóbrce, co wiązało się z rozpoczęciem prac poszukiwawczych. Tak zaczęła funkcjonować spółka Łukasiewicz-Trzeciecki. W 1856 roku powstała w Ułaszowicach, destylarnia. Pierwszą partię nafty i różne smary mineralne kupiła Północna Kolej Austriacka. W 1857 roku Łukasiewicz wydzierżawił aptekę w Jaśle. Tam rozwinął działalność farmaceutyczną, naftową oraz społeczną. „...Łukasiewicz chciał swym wynalazkiem i umysłem służyć ludzkości a nie wyzyskiwać ją” [2]. W 1860 roku do spółki przystąpił Klobassa, który z Trzecieckim wnieśli do spółki roponośne tereny i kapitał zaś Łukasiewicz swą wiedzę i pracę. Łukasiewicz był jej pełnomocnikiem i dyrektorem. Objął też kierownictwo kopalni w Bóbrce i rafinerii w Polance. W Jaśle Łukasiewicz zaskarbił sobie powszechną wdzięczność społeczeństwa swoją energią i uczynnością. Dnia 12 czerwca 1861 roku nadano mu dyplom honorowego obywatela miasta. W Jaśle całkowicie poświęcił się przemysłowi naftowemu. Gdy podjął się kierowania całością prac naftowych w Bóbrce, od początku otaczał się specjalistami i angażował do współpracy fachowców [3]. Z tamtych lat pochodzi „Ballada wiertnicza” zaśpiewana przez solistów Chóru PRz [12]:

Czy słońce na niebie, czy wieczór zapada wędruje po świecie wiertnicza ballada
I śpiewa włośczęgom w zielonych dąbrowach jak dobrze z balladą wędrować.

I marzą wiertacze w codziennym swym trudzie o nafcie, o gazie, o ropie i rudzie
By w ciężkiej swej pracy tę znaleźć zapłatę nawiercić znów złoża bogate.

Dać naftę do lampy dla Was przyjaciele staramy się o to, to naszym celem
I kiedy rozstania już pora nastanie wspomnijcie wiertniczą balladę.

3.2. Pierwsze na świecie Krajowe Towarzystwo Naftowe dla Opieki i Rozwoju Przemysłu i Górnictwa Naftowego w Galicji z siedzibą w Gorlicach

W 1877 roku, w czasie trwania wystawy rolniczo-przemysłowej zebrał się pierwszy kongres naftowy, który obradował pod przewodnictwem Łukasiewicza. W wyniku tych obrad powstała oparta na wzajemnym zaufaniu spółka, którą uznaje się za pierwsze na świecie Krajowe Towarzystwo Naftowe dla Opieki i Rozwoju Przemysłu i Górnictwa Naftowego w Galicji z siedzibą w Gorlicach. Prezesem został Łukasiewicz. Mimo, że nafta była największą pasją Jego życia, sprawy z nią związane nie wypełniały mu całego czasu. Angażował się w różne prace społeczne. W 1879 roku podjął akcję obsadzania dróg drzewami owocowymi. Drogę z Chorkówki do Bóbrki i do Zręcina obsadził za własne pieniądze. 24 października 1876 roku został wybrany posłem gmin wiejskich z okręgu Krosno-Dukla-Żmigród do Sejmu Krajowego. Wtedy w latach 1878-1880 przewodniczył komisji górniczej. Z racji swej specjalności był jednak przede wszystkim rzecznikiem spraw naftowych [3].

3.3. Amerykanie - pierwsze kroki w przemyśle naftowym

W tym czasie kiedy mieszkańcy USA stawiali pierwsze kroki w przemyśle naftowym, kopalnia Łukasiewicza w Bóbrce zatrudniała ponad stu robotników i osiągała wysokie obroty. [1,2] W dziedzinie petrochemii Łukasiewicz był cenionym autorytetem o międzynarodowej sławie. Do jego kopalni przejeżdżali przedsiębiorcy nawet ze Stanów Zjednoczonych, gdzie poznawali tajniki jego wiedzy. W drugiej połowie lat sześćdziesiątych sprzedawał już naftę hurtowo w całej Europie. W 1873 roku na wystawie w Wiedniu Międzynarodowa Komisja przyznała mu medal zasługi za naftę i asfalt oraz dyplom uznania za zasługi dla przemysłu naftowego. Niedługo potem został przewodniczącym założonego przez polskich nafciarzy Krajowego Przemysłu Naftowego.

3.4. Polityk i filantrop

Ignacy Łukasiewicz był nie tylko przedsiębiorcą, ale także politykiem i filantropem [1, 2,3]. W 1863 roku Łukasiewicz wspierał finansowo powstanie styczniowe, a po jego upadku udzielał schronienia jego uczestnikom. W latach 1877-1881 był posłem na Sejmie Krajowym w Galicji. W parlamencie był jednym z głównych promotorów przemysłu naftowego. Owocem tej działalności było kilka uchwał między innymi, zmiana ustawy o kopalniach, która odtąd umożliwiała zaangażowanie prywatnych kapitałów w rozwój nowego przemysłu. W 1880 roku na jego wniosek Sejm Krajowy przeznaczył pierwsze subwencje na wiercenia górnicze w rejonie Gorlic. Także dzięki jego inicjatywie Sejm uchwalił subwencje na stypendia z zakresu górnictwa i technologii nafty oraz na utworzenie pierwszego wydziału naftowego w krakowskiej Akademii Technicznej. Jego zasługą było obniżenie podatków dla rodzimych przedsiębiorców z Galicji i obłożenie podatkiem celnym ropy z Rumunii i Stanów Zjednoczonych. Ignacy Łukasiewicz wielki filantrop dzięki swojej działalności odmienił życie tysięcy mieszkańców Galicji. Kiedy jego spółka zaczęła przynosić większe zyski, Łukasiewicz na dużą skalę rozpoczął finansowanie budowy szkół, dróg, mostów, szpitali i kościołów. Wspierał też finansowo organizacje narodowo-wyzwoleńcze. W Chorkówce i w Bóbrce otworzył szkoły dla dziewcząt, opłacał nauczycieli i umożliwił ludności wiejskiej kształcenie swoich dzieci. Aby zapobiec szerzącej się po wsiach lichwie, zorganizował kasy gminne udzielające chłopom bezprocentowych, pożyczek spłacanych w małych ratach. Łukasiewicz udzielał także pożyczek chłopom zatrudnionym się w dowozie ropy naftowej do rafinerii. Łukasiewicz ogromną troską otaczał swoich pracowników. Zorganizował im pierwszą w Galicji robotniczą kasę [8,9]. Przynależność do niej gwarantowała pracownikom dostęp do bezpłatnych lekarstw, opieki medycznej, chorobowego, renty w razie inwalidztwa, a także zasiłku zapomogowego dla rodziny zmarłego robotnika. Gdy jego przedsiębiorstwo zaczęło przynosić największe zyski, Łukasiewicz dobrowolnie zrzekł się większości swoich udziałów na rzecz współpracowników, samemu zostawiając sobie tyle, ile potrzebował do utrzymania rodziny. W musicalu Chór zaśpiewał [12]:

„ Pieniądze jednak to nie wszystko choć na nich twardo stoi świat
Liczy się ktoś kto jest wciąż blisko nawet gdy forsy brak.”

3.5. Rockefeller w Galicji

U Ignacego Łukasiewicza nie istniało takie określenie jak „tajemnica zawodowa”. Tym co miał, bezinteresownie dzielił się z innymi. Łukasiewicz chciał swoją pracą służyć ludzkości. Ciekawa jest wiadomość związana z wizytą, jaką Amerykanie złożyli Łukasiewiczowi. Polski wynalazca pokazał im wszystkie tajemnice swojego przedsiębiorstwa, cały proces od wydobywania aż po destylację. Amerykanie chcieli mu wówczas za to zapłacić, jednak Łukasiewicz odmówił. Polecił im natomiast aby część zarobionych pieniędzy przeznaczyli na cele charytatywne.

Fot. 4. Scena z Musicalu. Spółka Trzeciecki - Łukasiewicz - Klobassa

Za działalność charytatywną papież Pius IX w 1873 roku nadał Ignacemu Łukasiewiczowi tytuł Szambelana Papieskiego i nadał mu orderem św. Grzegorza. Są to najwyższe wyróżnienia, jakie mogła otrzymać osoba świecka od Ojca Świętego [11].

3.6. Hymn Politechniki Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza

Politechnika Rzeszowska w 1974 r. przyjęła imię Ignacego Łukasiewicza, złożyła tym samym hołd Wielkiemu Synowi tej Ziemi, doceniając Jego wkład w rozwój polskiej i światowej petrochemii oraz to, że był człowiekiem wrażliwym na krzywdę ludzką, patriotą i filantropem. Na zakończenie Musicalu wszyscy wykonawcy z dumą odśpiewali hymn Politechniki Rzeszowskiej.

4. Jak zapamiętamy Ignacego Łukasiewicza

4.1. Ignacy Łukasiewicz, to twórca światowego przemysłu naftowego, który pochodził z Podkarpacia, to wybitny naukowiec i pionier przemysłu naftowego oraz wynalazca lampy naftowej. Był On też polskim patriotą, działaczem niepodległościowym, filantropem, menedżerem.

4.2. Zapamiętamy też, że Podkarpacie to przestrzeń otwarta na ludzi młodych, także na pomysły i na nowe idee. Tutaj piękne krajobrazy przyrody i pomniki przeszłości towarzyszą nowoczesnym technologiom.

4.3. W musicalu narrator kończy opowieść o wielkim Polaku cytatem [12]:

”Wielu było świetniejszych, głośniejszych ludzi od niego, ale o cnotliwszego trudno. Ktoś powiedział, że Bóg najprostszymi środkami największe rzeczy objawia, temu też prostemu człowiekowi dane mu było zostać twórcą wielkiego wynalazku oświetlenia naftowego. Z obowiązku narodowego zaszczytu tego wydrzeć sobie nie pozwolimy, bo z góry przewidzieć można, iż nam go zechcą zaprzeczać, z obowiązku narodowego winniśmy uczcić trwale nazwisko wynalazcy i przekazać potomności jego zasługi”. W musicalu studenci wyrazili przesłanie, że Ignacy Łukasiewicz zasłużył na to, żeby cały naród zaliczył Go do najlepszych, najszlachetniejszych swoich synów.

4.4. Ignacy Łukasiewicz zmarł 7 stycznia 1882 roku [1,3,11]. Został, pochowany na cmentarzu w Zręcinie. Pogrzeb jego stał się spontaniczną manifestacją całej okolicy, wzięło w nim udział około 4000 osób.

Bibliografia

1. W. Bonusiak, Życie i działalność Ignacego Łukasiewicza, Rzeszów 1985
2. L. Tamanecki, Ignacy Łukasiewicz. Twórca przemysłu naftowego w Polsce. Krosno, 1928
3. Wiesław Hap, Życie i działalność Ignacego Łukasiewicza na tle początków światowego i jasielskiego przemysłu naftowego, „Rocznik Jasielski” (10), 2011
4. J. Orlewski, Spisek w aptece. Rzecz o Ignacym Łukasiewiczu. Warszawa 1959
5. S. Brzozowski, Ignacy Łukasiewicz, Interpress, Warszawa 1974
6. W. A. Everett, P. R. Laird, The A to Z, Broadway Musical, Rowman & Littlefield Publishing Group 2020
7. <https://audycje.tokfm.pl/podcast/116819.Ignacy-Lukasiewicz-Wzorcowy-pozytywista-z-epizodami-romantycznymi>, Grzegorz Ostasz, Rzeszów PRz
8. <https://klubjagiellonski.pl/2016/08/30/polak-doradza-rockefellerowi/>
9. <https://docplayer.pl/6226184-Zycie-i-dzialalnosc-ignacego-lukasiewicza.html>
10. <http://kwasnicki.prawo.uni.wroc.pl/pliki/Drozen%20o%20Lukasiewiczu.pdf>
11. <http://ipir.org.pl/nasz-patron/>
12. T. Urban, Scenariusz Musicalu Ignacy Łukasiewicz – nasz rodak i patron, UR 2021